

حسینیه آیت‌الله حق‌شناس | دین و زیبایی‌های آن - ۴

پناهیان: شرایط امروز اقتضاء می‌کند «زیبایی دین» را به نمایش بگذاریم / خانم‌ها در بیان زیبایی و

زشتی‌ها و وظیفه سنگین‌تری دارند، چون تأثیر بیشتری دارند

پناهیان: خانم‌ها وظیفه سنگین‌تری در موارد مربوط به زیبایی دارند. خانم‌ها بهتر از آقایان می‌توانند زشتی کارهای ناپسند را نشان دهند؛ اثر این کلام از خانم‌ها که «واه! فلان چیز چقدر زشت است» روی اطرافیان و فرزندان زیاد است. این بیان‌ها می‌تواند تغییر ایجاد کند. وقتی که خانم‌ها در محاورات خودشان چیزی را ناپسند و مکروه بشمارند، اثر آن به سرعت در جامعه دیده می‌شود.

بخش‌هایی از **چهارمین** روز سخنرانی حجت الاسلام و المسلمین علیرضا پناهیان در حسینیه آیت‌الله حق‌شناس با موضوع: **«دین و زیبایی‌های آن»** را در ادامه می‌خوانید:

دوره فعلی دوره توجه به عواطف است / ضرورت به نمایش گذاشتن زیبایی دین در دوره گرایش‌های عاطفی

- رابطه با پروردگار عالم یک رابطه حقوقی نیست، اگر رابطه انسان با خداوند را صرفاً یک رابطه حقوقی تعریف کنیم، نوعی اهانت به بارگاه ربوبی محسوب می‌شود. اگر این رابطه را صرفاً رابطه‌ای حقوقی ندانیم، پس باید به ابعاد عاطفی و زیباشناختی این رابطه هم توجه کرد. اگر ما طوری دینداری کنیم که دیگران فکر کنند ما مجبور به دینداری هستیم و صرفاً به دلیل عقلانیت منفعت‌طلبانه و عقلانیتی که اقتضای دفع ضرر را دارد، دینداری می‌کنیم؛ این فکر و نگاه، مردم و خصوصاً جوانان را از دینداری مشمئز می‌کند. دوره فعلی، دوره‌ای نیست که صرفاً با استدلال‌ها و عقلانیت منفعت‌طلبانه بتوان یک فکر و مکتب را ترویج کرد؛ بلکه دوره عواطف و توجه به ابعاد عاطفی و احساسی انسان‌ها است. این شرایط اقتضاء می‌کند «زیبایی دین» را به نمایش بگذاریم.

مانع جدی کافران برای هدایت شدن، زیبا دیدن اعمال خود است

- برای به نمایش گذاشتن اهمیت و قدرت زیبایی، از میان حدود ۵۰ آیه که در مورد وجه مثبت و وجه منفی زیبایی است، چند آیه را می‌خوانیم تا معلوم شود که چگونه زیبا جلوه کردن عمل کافران و سبک زندگی آنها مانع هدایت‌شان می‌شود. در واقع قرآن می‌فرماید کافران چون عمل خودشان را زیبا می‌بینند، نمی‌توانند درست شوند. در سوره نمل می‌فرماید: «وَجَدْنَاهَا وَ قَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ» (نمل / ۲۴). قومی که به خورشید سجده می‌کردند و خورشیدپرست شده بودند، شیطان عمل آنها را برایشان زینت داده بود و از اینکه راه هدایت را پیدا کنند، مانع شده بود. چیزی که مانع هدایت شدن آنها به راه راست بوده است، زیبا جلوه کردن اعمالشان بوده است.

- در سوره عنکبوت می‌فرماید «وَ عَاداً وَ ثَمُودَ وَ قَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِينِهِمْ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ» (عنکبوت ۳۸). این آیه نیز تصریح دارد که شیطان با زیبا جلوه دادن اعمال قوم عاد و ثمود، مانع هدایت آنها شد. در سوره رعد نیز می‌فرماید: «بَلْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَ صُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَ مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ» (رعد/۳۳). با توجه به این دو آیه مانع جدی کافران برای هدایت این است که اعمال خود را زیبا پنداشتند. در آیه دیگری می‌فرماید: «وَ كَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءَ عَمَلِهِ وَ صَدَّ عَنِ السَّبِيلِ» (غافر/۳۷). عمل زشت فرعون برای فرعون زیبا جلوه داده شده است و مانع هدایت او شده است.

فلسفه هالیوود زیبا جلوه دادن گناه است

- این یک واقعیت است که جهان را با زیبایی سر کار گذاشته‌اند. وقتی برای کسی کفر و فسوق و عصیان زیبا جلوه داده شود، دیگر هدایت نخواهد شد. اینکه صهیونیست‌ها و قدرت ابلیسی استکبار چیزی به نام هالیوود را طراحی می‌کنند یا برنامه‌های نامناسب ماهواره‌ای را درست می‌کنند، تحت فرمان ابلیس کار انجام می‌دهند و او دستور می‌دهد که زیردستانش کاری بکنند که گناه زیبا جلوه کند، معصیت و رفتار کفرآلود زیبا جلوه کند. قدرت زیبایی بسیار بالاست و مانع پذیرش این همه دلایل روشن برای هدایت می‌شود. باید کاری کرد زیبایی ظاهری کفر از چشم مردم بیفتد و متوجه بشوند که این چیزها، شیرین نیست.

در مقابل روش ابلیس در زیبا جلوه دادن اعمال، چه باید کرد؟

- خداوند در سورهٔ حجرات زیبایی ایمان را به عنوان هدیه ویژه خودش برشمرده است. باید از این هدیه خوب بهره‌برداری کنیم. این آیه می‌فرماید: **وَ لَکِنَّ اللّٰهَ حَبَّبَ اِلَیْکُمُ الْاِیْمَانَ وَ زَيَّنَّهٗ فِیْ قُلُوْبِکُمْ وَ کَرَّهَ اِلَیْکُمُ الْکُفْرَ وَ الْفُسُوْقَ وَ الْعِصْیَانَ اُولٰٓئِکَ هُمُ الرَّاٰشِدُوْنَ (حجرات/۷)**. در مقابل عملکرد ابلیس دو کار باید انجام داد: اول اینکه در مقابل زینت کفر و فسوق و عصیان، ما باید ایمان را نزد خودمان و نزد دیگران زیبا قرار دهیم. هر کسی که ایمان و رفتار مؤمنانه برایش زیبا است، با صدای بلند آن را فریاد بزند و آن را به دیگران هم نشان بدهد. وقتی که چیزی زیبا و محبوب شد، شما هم آن را بروز می‌دهی و آن را پنهان نمی‌کنی.
- کار دوم این است که کفر و فسوق و عصیان هم پیش ما مکروه و ناپسند باشد و آن را هم عنوان کنیم. کمترین مرتبهٔ نهی از منکر همین است. امیرالمؤمنین (ع) فرمودند: «رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما دستور داد که با افراد گنهکار، با چهره ای درهم کشیده رو به رو شویم؛ امرنا رسول الله صلی الله علیه و آله ان نلقى اهل المعاصی بوجوه مکفهرة» (کافی/۵/۵۹) آدم از کسی که بی دلیل اهل روضه نیست و مجلس روضه را دوست ندارد، مشمئز می‌شود، و فکر می‌کند این آدم چه قساوت قلبی دارد که روضهٔ امام حسین (ع) با عطر خوش معنوی‌اش، با صفای دلی که به انسان می‌دهد و رقت قلبی که ایجاد می‌کند؛ دلش را نبرده است؟
- امام صادق (ع) دربارهٔ این آیه قرآن که می‌فرماید «و از کار زشتی که آن را مرتکب می‌شدند یکدیگر را باز نمی‌داشتند» - فرمودند: آنها اعمال گنه کاران را انجام نمی‌دادند و در مجالس و محافل آنها نمی‌نشستند، اما وقتی با آنها روبه رو می‌شدند به صورتشان می‌خندیدند و با ایشان گرم می‌گرفتند. (عن ابي عبد الله ع فی قوله تعالى كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه لبئس ما كانوا يفعلون - قال اما انهم لم يكونوا يدخلون مداخلهم ولا يجلسون مجالسهم ولا كانوا اذا لقوهم ضحكوا في وجوههم و اسوا بهم؛ وسائل الشیعه/۱۲/۲۶۹)

خانم‌ها در بیان زیبایی و زشتی وظیفه سنگین تری دارند چون تأثیر بیشتری دارند

- خانم‌ها وظیفهٔ سنگین تری در موارد مربوط به زیبایی دارند. خانم‌ها بهتر از آقایان می‌توانند زشتی کارهای ناپسند را نشان دهند؛ اثر این کلام از خانم‌ها که «واه! فلان چیز چقدر زشت است» روی اطرافیان و فرزندان زیاد است. این بیان‌ها می‌تواند تغییر ایجاد کند. وقتی که خانم‌ها در محاورات خودشان چیزی را ناپسند و مکروه بشمارند، اثر آن به سرعت در جامعه دیده می‌شود.
- حداقل نهی از منکر هم این است که ناراحتی خودت را در چهره نشان بدهی و قیافهات را درهم کنی تا زشتی آن را نشان داده باشی. احساس زیبایی نسبت به ایمان و احساس زشتی نسبت به کفر و فسوق و عصیان؛ وظیفه ما است و طرحی است که خدا برای مقابله با کفر و عملیات شیطان، طراحی کرده است.

زیبایی و لذتی که از امام حسین(ع) چشیده‌ایم را به همگان اعلام کنیم

- ما باید برای زیبایی دین در دو جهت برنامه‌ریزی کنیم؛ یکی اینکه خودمان زیبایی دین را درک کنیم، دیگری اینکه دین زیبایی را برای دیگران هم به نمایش بگذاریم. از خانه، ماشین، گوشی همراه و... می‌توان استفاده کرد تا زیبایی دین را به همه نمایش داد. آیا تو یک ذره بو، عطر یا مزه‌ای از دینت استشمام نکرده‌ای تا به دیگران هم منتقل کنی؟ طراحی یک وبلاگ، نصب یک پرچم، نغمهٔ یاحسین(ع) برای زنگ تلفن همراه و... اگر کسی این مقدار هم در جلسات امام حسین(ع)، کیف نکرده است، پس چه کرده است؟
- چرا در مورد شعر گفتن، شعر خواندن و مدح امام حسین(ع) اینقدر به ما سفارش شده است؟ این‌ها راه‌هایی برای بیان زیبایی هستند. ما باید زیبایی و لذتی را که برده‌ایم، به نمایش بگذاریم. آیا این همه عزادار امام حسین(ع) می‌آیند در خیابان به عزاداری پیردازند تا زیبایی آن چه را که چشیده‌اند، به دیگران هم نشان بدهند؟ در حالیکه زیبایی منطبق دین است.
- چرا امام صادق(ع) در مورد شعر گفتن برای امام حسین(ع) اینطور می‌فرموده‌اند که اگر کسی یک بیت شعر برای حسین(ع) ما بگوید، بهشت بر او واجب می‌شود؟ (مَنْ أَشَدَّ فِي الْحُسَيْنِ بَيْنًا فَبِكَيِّ وَ أَظْنَهُ قَالَ أَوْ تَبَاكِي فَلَهُ الْجَنَّةُ؛ کامل الزیارات/۱۰۶). این نوحه جواب دادن‌ها در سینه‌زنی برای امام حسین(ع) بی‌مبنا نیست. وقتی همه نوحه را جواب می‌دهند، زیبا می‌شود. چرا شعر اینگونه است؟ چون مربوط به زیبایی دین است.

بی‌دینی با تخیل زیبا بودن رواج پیدا می‌کند

- خداوند در آیات مختلفی - که اشاره کردیم - به این مطلب اشاره می‌فرماید که بی‌دینی با تلقی و تصور و تخیل زیبایی رواج پیدا می‌کند. زیبایی دین را جدی بگیریم و برای آن فکر و برنامه‌ریزی کنیم. زیبایی دین را فقط به آدم‌های احساسی مربوط ندانیم. چگونه می‌توان احساس را پنهان کرد در حالیکه در دعای ندبه خطاب به امام زمان(عج) می‌فرماید «عَزِيزُ عَلَيَّ أَنْ أَبْكِيكَ وَ يَخْذُلُكَ الْوَرَى؛ برای من سخت است که من برایت گریه کنم ولی بقیه مردم برایت گریه نکنند؛ من می‌خواهم همه برای تو بسوزند.» (مفاتیح الجنان/دعای ندبه).

قرآن کریم در معرفی زیبایی و زشتی اصلاً تعارف ندارد / قرآن زشتی غیبت را چگونه بیان کرده است؟

- درک زیبایی دین و درک زشتی بی‌دینی مهم است و باید این زیبایی و زشتی را به دیگران هم منتقل کرد. قرآن کریم در معرفی زیبایی و زشتی اصلاً تعارف ندارد. مثلاً زشتی غیبت کردن را به صراحت اعلام می‌فرماید و برای دور کردن ما از غیبت نمی‌فرماید که اگر غیبت کنید به جهنم می‌روید و اگر غیبت نکنید به بهشت می‌روید؛ قرآن اینگونه نیست که منفعت‌طلبانه ما را از غیبت دور کند؛ می‌فرماید غیبت نکن، و برای بیان زشتی غیبت می‌فرماید: «أَيُّجِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ؛ آیا دوست داری گوشت برادرت را که مرده است بخوری؟» (حجرات/۱۲). در این روش، قرآن به صورت توصیفی به بیان زشتی غیبت می‌پردازد تا ما را از آن نهی کند. منطبق کفر برای گسترش خود، زیبایی است، منطبق دین هم برای گسترش باید زیبایی باشد.

دستجات عزاداری به زیباکردن فرهنگ جامعه کمک می‌کند

- یکی از وجوه زیبایی، ادب است. یکی از وجوه زیبایی، مراسم است. یکی از وجوه زیبایی مناسک است. یکی از جاهایی که زیبایی جلوه می‌کند، رسمی و مناسکی است که همه با هم بصورت مؤدبانه آن را اجرا کنند. این، یکی از جایگاه‌های تجلی زیبایی است.

رسم محرم این است که عزادار با دسته بیرون می‌رود و همین رسم‌ها به زیبا کردن فرهنگ جامعه و زیبایی یک تفکر کمک می‌کند.

تعظیم شعائر، نشانه تقوای قلب است

• آداب و مناسک را در قرآن کریم هم می‌توان سراغ گرفت. در سوره حج می‌فرماید: «وَمَنْ يُعْظَمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» (حج/۳۲) کسی که نشانه‌های خدا را تعظیم بدارد، این از تقوای قلبش سرچشمه گرفته است. کسی که گناه را ترک می‌کند، تقوای عملی دارد، ولی وقتی نشانه‌های خدا را تعظیم می‌کند، این تقوای قلب است. تقوای قلب، مرتبه‌ای بالاتر از تقوای عملی و جوارحی دارد.

معنای این آیه را هیئتی‌ها خوب متوجه می‌شوند...

• در آیه دیگری می‌فرماید: «إِنَّ الصَّافَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ» (بقره/۱۵۸) در صفا و مروه چه اتفاقی افتاده که نشانه خدا شده است؟ آیا پیغمبری را در آنجا کشته‌اند؟ معنای این آیه را هیئتی‌ها خوب متوجه می‌شوند؛ تعظیم صفا و مروه اینگونه است که باید هفت مرتبه بین صفا و مروه بروی و مردان باید هروله کنند. قصه صفا و مروه این بوده که روزی مادری در این سرزمین بوده که بچه‌اش تشنه بوده است، و برای رضای خدا هم به این سرزمین مهاجرت کرده بودند؛ به بچه او تیری زده بودند، و دست آخر هم زیر پای بچه، چشمه‌ای باز شد. فقط چون این مادر هفت مرتبه بین صفا و مروه دویده بود، تا روز قیامت همه حاجی‌ها باید اینجا بدونند. دیگر قرآن چطور می‌تواند از کربلا برای ما بگوید...

